

PFZ/W/120/2021/DŚC

Warszawa, 12.03.2021 r.

POLSKA FEDERACJA ZWIĄZKOWA
PRACOWNIKÓW SOCJALNYCH
I POMOCY SPOŁECZNEJ
ul. Jana Cybisa 7, 02 - 784 Warszawa
NIP 9512366909 REGON 146624204

Produkcja serialu „Kasta”
Telewizja Polska S.A.
– Ośrodek Kanałów i Serwisów Internetowych
Redakcja Mediów Interaktywnych
ul. Jana Pawła Woronicza 17
00-999 Warszawa

Szanowni Państwo,

Polska Federacja Związkowa Pracowników Socjalnych i Pomocy Społecznej należąca do Międzynarodowej Federacji Pracowników Socjalnych (IFSW), zwraca się do Państwa z interwencją w związku z otrzymywanymi informacjami nt. stosowanej nomenklatury oraz treści przekazu zawartego w serialu „Kasta” (konkretnie: odcinek 94 pt. „Rodzeństwo”, wyemitowany w dniu 24.02.2021 r., o godz. 18:20).

Podczas emisji tego odcinka serialu, kilkakrotnie powtarzają się, błędne sformułowania „opieka społeczna”, „opiekunka społeczna”, „opiekunka socjalna” dotyczące zawodu pracownika socjalnego czy instytucji ośrodka pomocy społecznej. Błędna terminologia wzmacnia nieadekwatny obraz w społeczeństwie. Wskazać należy, że w przeszłości zawód pracownika socjalnego i opiekuna społecznego były dwoma różnymi zawodami i przypisane były im odrębne obowiązki zawodowe. Obecnie drugi z wymienionych zawodów nie istnieje, podobnie jak instytucja „opieki społecznej”. Od blisko 30 lat funkcjonuje za to system pomocy społecznej oparty na zasadzie pomocniczości (subsydiarności) i wspieraniu osób i rodzin, a nie wyręczaniu ich w zaspokajaniu wszelkich potrzeb (opieka). Celem tak rozumianej pomocy społecznej jest zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwianie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Pomoc społeczna powinna w miarę możliwości doprowadzać do życiowego usamodzielnienia się osób i rodzin.

Przedstawiony obraz wykonywania zawodu i funkcjonowania instytucji w stosunku do faktycznych ram prawnych i instytucjonalnych wskazuje, iż wykreowany, w Państwa programie wizerunek pracownika socjalnego i warunków pracy nie jest zgodny z obecnymi realiami. Przykładowo - do uprawnień pracownika socjalnego, co do zasady nie należy przedstawione w programie samodzielne realizowanie postanowień sądu w zakresie „odbierania dzieci” (faktycznie zabezpieczania), tym bardziej, iż w ww. odcinku sąd wskazuje na kuratora jako właściwego przedstawiciela wymiaru sprawiedliwości, do wykonania tej czynności.

Ponadto zauważamy, iż jak wynika m.in. z Raportu Najwyższej Izby Kontroli z listopada 2019 r. dotyczącego organizacji i warunków pracy pracowników socjalnych w gminach - standard lokali w jakich pracują pracownicy pomocy społecznej znacznie

Polska Federacja Związkowa
Pracowników Socjalnych
i Pomocy Społecznej

adres siedziby: ul. Jana Cybisa 7, 02-784 Warszawa
KRS 0000442994 REGON 146624204 NIP 9512366909
Strona internetowa: www.federacja-socjalnych.pl
e-mail: kontakt@federacja-socjalnych.pl
tel. 507 500 885

odbiega od tych przedstawionych w Państwa programie. Żaden pracownik socjalny nie ma własnego biura, a większość pracuje w warunkach znacznie różniących się na niekorzyść od zaprezentowanych.

Fabula paradokumentu przedstawia przestępstwo popełniane przez pracownika socjalnego, polegające na „bezzasadnym odbieraniu dzieci” i czerpaniu z tego proceduru korzyści materialnych. Tego typu narracja, a już z pewnością podnoszenie jej do rangi reguły - jest rażąco niesprawiedliwe dla osób związanych z zawodem pracownika socjalnego oraz samą pomocą społeczną. Wskazane uogólnianie marginalnych nieetycznych zjawisk i patologii określonych grup zawodowych (tytuł „Kasta”) – ma w na celu, wzbudzić w odbiorze społecznym negatywne emocje i przyciągnąć uwagę widza. Jednak tego typu instrumentalne działania podważają w efekcie elementarne zaufanie społeczeństwa do służb społecznych, w tym pracowników socjalnych i pracowników pomocy społecznej. Zaufanie powyższe jest niezbędne do wykonywania społecznie istotnych zadań. Godzina emisji i powtórki serialu jest porą dnia, kiedy przed telewizorami gromadzi się bardzo duże grono odbiorców. Jak wynika z badań portalu Wirtualne Media serial przyciągnął uwagę ok. miliona odbiorców (stan na 05.12.2020 r.). Tyle samo odbiorców utrwała więc w swojej świadomości nierzetelny i stereotypowy przekaz. Co jednak najważniejsze – obraz ten trafia także do tych obywateli, którzy wymagają instytucjonalnego wsparcia pomocy społecznej, a przez medialnie wykreowany obraz jej pracowników, obawiać się będą teraz o tę pomoc poprosić (wnioskować), nawet w sytuacjach dla nich kryzysowych.

Przedstawiony w ten sposób wizerunek może mieć także negatywne następstwa dla funkcjonowania struktur pomocy społecznej jak i dla bezpieczeństwa samych pracowników. Tak skrajnie niekorzystnie przedstawiony obraz pracownika socjalnego, może bowiem wywoływać negatywne emocje u potencjalnych lub obecnych klientów i być dla nich uzasadnieniem dla mających miejsce ataków i napaści na przedstawicieli służb. W przeszłości nasza organizacja wielokrotnie informowała o zdarzeniach, w których poszkodowanymi byli sami pracownicy socjalni i pracownicy pomocy społecznej, włącznie z atakiem zakończonym śmiercią pracowników socjalnych (Maków, 2015). W tle tego typu zdarzeń pojawia się także przekaz medialny sugerujący m.in., że za atakami stoi niekorzystna decyzja pracownika socjalnego, a niekiedy jedna informacja w tym zakresie wywoływała następnie serię zdarzeń zagrażających pracownikom w różnych miejscach w Polsce. Dla uświadomienia sobie skali tego zjawiska – zachęcamy do lektury naukowej publikacji pt. „Bezpieczeństwo pracy pracownika socjalnego. *Nich ktoś nas wysłucha.*” (Boryczko M., Dunajska A., Grodzicka A., Krause M. (2016) Wydawnictwo Difin. Warszawa).

W pogoni za „słupkami oglądalności” warto naszym zdaniem zwrócić uwagę na długofalowe konsekwencje budowania określonego przekazu medialnego. Uważamy, że zarówno właściwe nazewnictwo, jak też tworzenie adekwatnego wizerunku pracownika socjalnego w przestrzeni publicznej, kreuje rzeczywistość i pozwoli pozytywnie wpływać na postawy społeczne oraz na zaufanie wobec systemu pomocy społecznej. Z tych przyczyn oferujemy nasze bezpłatne eksperckie wsparcie przy tworzeniu produkcji poruszających zagadnienia pomocy społecznej.